

Referat fra dragtpuljemøde 6. september, 2000

Mange tak for sidst til deltagerne i dragtpuljemødet på Flynderupgård Museet og ikke mindst tak til Anne Majken Snerup Rud og Kirsten Aagaard for at påtage sig værtskabet.

Museumsinspektør Anne Majken Snerup Rud bød os velkommen og fortalte lidt om Flynderupgårds placering som egnsmuseum i Helsingør Kommunes Museer. De to udstillinger, "Århundredets fester" og endnu en lille udstilling om bryllup og bryllupstøj, var blevet mulige at realisere på grund af en større bygningsmæssig reovering, der betød, at de faste udstillinger skulle nedpakkes.

Derefter introducerede Kirsten Aagaard udstillingerne, der var opdelt i en række temaer med relation til fester og bryllup. Før festen, indbydelserne, middagsselskaber, takt og tone, dansen går og fremtidens fester. Dragterne indgik som supplement til begrebet fester og ikke som en egentlig dragtudestilling. "Århundredets fester" blev rummet i tre lokaler i havesiden og bryllupsudstillingen i ét lokale mod gårdsiden. Flynderupgårds smukke, højloftede lokaler med stukornamenter i lofterne og udsigt til de fine omgivelser dannede rammen. Væggene var majsgule med hvide paneler, og belysningen kom fra spots på metalskinner i loftet. 44 historiske dragter var udstillet i "Århundredets fester" og de blev suppleret af helt moderne kjoler designet af gymnasieelever med faget design i afsnittet om fremtidens fester. Museet havde indlånt giner fra mange forskellige kilder for at holde budgettet så lavt som muligt, og dragterne stod eller sad fremme uden afskærmning. Der havde heldigvis ikke været problemer med pilfingre i udstillingsperioden, og udstillingen var velbesøgt. Et par små tableauer var opbygget. Det ene med en kvinde i slåbrok foran spejlet under festforberedelserne. Det andet med et dækket festbord. Ganske få montrere med mindre genstande og sarte dragter var stillet ind i lokalerne. Væggene blev prydet af portrætmalerier med mennesker i dragt og gule plancher forsynet med draperet flor og planchetekster. Medlemmerne fik udleveret kataloget til de udstillede dragter og et hæfte med planceteksterne. Flynderupgård Museet skildrer normalt egnens hverdagsliv, så det var en enestående udstilling dragtpuljen fik lejlighed til at se.

Herefter indledtes selve dragtpuljemødet. Karen Jacobi og Tove Engelhardt Mathiassen orienterede om dragtpuljens hjemmeside. Domænenavnet dragt.dk er blevet reserveret. Det blev besluttet at anvende hjemmesiden til præsentation af udstillinger, nye publikationer og efterlysninger af viden og oplysninger om genstande. Dragtpuljens hjemmeside bør forsynes med links til relevante hjemmesider. På længere sigt skal hjemmesiden også forsynes med et internt niveau med medlemsliste, referater, mødeindkaldelser og andre oplysninger så som forhandlerlister og den slags. Det er medlemmernes hjemmeside, og det er medlemmerne, der skal bidrage med oplysninger/billeder om udstillinger og præsentation af publikationer. Når vi ved, om dragtpuljens sekretariat får støtte fra SMN, fortsættes arbejdet med hjemmesiden, og herefter indkaldes de relevante oplysninger.

Efter frokost startede indlæggene under temaet "Brugen af dragtrekonstruktion og -kopi i museerne"

Anette Tonn-Petersen indledte med at præsentere sit arbejde for Jagt- og Skovbrugsmuseet i Hørsholm. Museet har i midten af 1990'erne valgt at fremstille et diorama med en uroksejagt mellem museets naturhistoriske og kulturhistoriske afdeling. Anettes opgave havde været på grundlag af de relativt sparsomme kilder, der eksisterer til emnet at konstruere tre jægers dragter. De tre mænd med varierende alder og dermed status var blevet omdrejningspunktet,

og deres forskelligheder viste sig i valget og behandlingen af skindene samt tilbehør. Jagt- og Skovbrugsmuseet havde ønsket at formidle brugen af skind fra de forskellige dyr, der levede i jægerstenalderen, samt skindbearbejdning med flint- og benredskaber. En overordnet målsætning var at gennemhulle forestillinger om primitivitet ved at vise høj teknisk kunnen inden for skindarbejde og dekoration. Anette havde søgt oplysninger i etnografiske og arkæologiske samlinger og litteratur. Hun fremlagde sin mappe med baggrundsmaterialet for de valg, der blev truffet undervejs i arbejdet. Anette fremhævede relevansen af altid at publicere de undersøgelser, der lå bag dragtkonstruktioner, -rekonstruktioner og -kopier. Dagen efter mødet sendte Anette en e-mail, som er blevet sendt til alle medlemmer med mail. Den vedlægges brevreferaterne, og medlemmerne opfordres til at give en tilbagemelding på forslagene.

Anne Højrup Batzer fortsatte og fortalte om Lejre Forsøgscenters brug af dragter i formidlingen. Lejre, der er en selvejende institution, har i de sidste 35 år arbejdet med dragter fra bronze- til middelalder. Centret koncentrerer sig mest om jernalderdragterne. Tekstilforsøgene i forbindelse med rekonstruktioner indgår i den direkte publikumskontakt. I 1995 blandt andet forsøg med brændenælde som tekstilfiber. Lejre har inddelt arbejdet med dragterne i kategorier fra A til C med niveaudelte krav til materialer og forarbejdning. A-dragterne er meget tæt på de arkæologiske originaler og anvendes til særlige interne formidlingsformål og produceres også på bestilling af museer blandt andet Gottorp Slot. A-dragterne er meget kostbare, fordi selv redskaberne - uldkamme, håndtene etc. - til deres fremstilling ligger meget tæt på originalerne. En enkelt dragtdel kunne komme op på en pris à 20.000 kr. B og C-dragterne indeholder et række klart beskrevne kompromiser. I B-dragterne kan der anvendes maskinspundne garner, der plantefarves og håndvæves eksempelvis. Dragterne håndsyses. I C-dragterne kan der bruges maskinvævede stoffer, der plantefarves. C-dragterne kan maskinsyes i de skjulte sømme; men håndsyses i de øvrige. B-dragterne bruges i formidlingen i Lejre, hvor der er et stort slid og megen tilsmudsning, og C-dragterne bruges blandt andet i børneformidlingen. C-dragterne fremstilles med et lavt budget og kræver nøje planlægning for at blive vellykkede. Anne pegede på, at hvis dragterne på alle niveauer er vellykkede, kan formidlingen opnå det ønskede niveau af en blanding af viden og drømme.

Med Esther Grølsteds indlæg sprang vi fra jernalderen og op til 1788 til et projekt om hverdagstøj på landet, der blev indledt i 1988 ved 200 året for stavnsbåndets opløsning. Esther udleverede en synopsis af sin indlæg. Det vedlægges referater, der sendes som brev. Dragtpuljemedlemmer med mail bedes give en melding til undertegnede, hvis I ikke fik synopsis udleveret på Flynderupgårdmødet og ønsker én, så kan jeg få kopieret nogle ekstra ark til næste møde.

Efter kaffen fortsatte Anja Jørgensen om arbejdet med "Historiske dragter - ny formidlingsform på Frilandsmuseet". Anja er ansat i Nationalmuseets formidlingsafdeling og havde i foråret fået i opdrag at træffe en række beslutninger indenfor overordnet definering og konkret produktion af stiliserede, historiske dragter på Frilandsmuseet. I løbet af 3 måneder skulle 40-50 dragter defineres/fremstilles/indkøbes, og Anja skulle supervisere hele processen fra snitmønster til systue og opsporing af færdige, anvendelige dragtdele. Det samlede budget var på 60.000 kr. En stor gruppe af nye formidlerne, der skulle bære dragterne, blev ansat en måned før sæsonstart og var således endnu ikke ansat, da dragterne skulle fremstilles. Målsætningen med dette projekt er fra Frilandsmuseets side synliggørelse, publikumsvenlighed, aktivitet. Anja pegede i sit oplæg på en række af de problemer, der er knyttet til den historiske formidling via stiliserede historiske dragter, herunder problemet med historiske bevægelsesformer. Hvordan lærer formidlerne at gå rigtigt i tøjet? Anja efterlyste

desuden generelle, principielle diskussioner om brugen af historiske dragtrekonstruktioner/kopier. Projektet på Frilandsmuseet var blandt andet inspireret af Old Sturbridge Museet i New England U.S.A., hvor man har 40 års erfaring inden for dette felt. Her er en fastansat, højtuddannet stab af formidlere, der deltager i fortløbende kurser. De formidler til publikum i nøjagtige kopier af konkrete dragter. Anja sluttede af med at opfordre dragtpuljen til at oprette et forum for hjælp og inspiration indenfor genren dragtkopi/dragtrekonstruktion gerne med konkrete forhandlerlister og lister over relevante systuer etc. og konkret arbejde med historiske bevægelsesformer.

Sidste indlægsholder var Birgitte Kjær: "Kopi - rekonstruktion - original. Brug af dragter i Den Gamle By". Birgitte tog tråden op fra Anja Jørgensens indlæg og orienterede kort om dels oplevelser af arbejdet med levendegørelse på de to hollandske museer Zuiderzeemuseum i Enkhuisen og Openluchtmuseum i Arnhem dels om Den Gamle Bys arbejde med et lignende projekt, der skal starte sommeren 2001. Der skal især arbejdes med perioden omkring midten af 1800-årene, og det er indtil videre planen, at der skal arbejdes med et par personer, der laver mad i et par af husene samt med et par personer i gadebilledet. Derefter viste Birgitte billeder af det arbejde, der på Den Gamle By de sidste år er lavet med at iklæde museets servicepersonale relevante dragter. Afslutningsvis viste hun billeder af museets brug af originaldragter i interiørene, mens der ventes på at den store permanente dragtudstilling kan åbne i 2002. Det blev pointeret, at levendegørelsesprojekterne sagtens kan løbe sideløbende med at museerne arbejder med den mere traditionelle udstillingsform med originale genstande; der er blot to forskellige måder at formidle fortiden på. Fremvisningen af originalgenstandene bør være det basale, men forklaring og oplevelse af dem kan ske på forskellige og gennem årene vekslende måder.

Mange tak til indlægsholderne for at bringe os vidt omkring og fremlægge seriøse overvejelser om metoder og virkemidler på dette felt, som vi er enige om, er kommet for at blive i museumsformidlingen.

Under kaffen havde vi en lille debat om dragtpuljemødernes form og indhold. Mødefrekvensen med møder cirka hvert ½ år blev anset for passende, og vi enedes om at veksle mellem en og todages møder. Med hensyn til indhold aftalte vi, at det var relevant, at medlemmerne ved hvert møde får mulighed for at bidrage med ny viden om spændende udstillinger og kommende ditto samt afholdte og kommende konferencer/seminarer med interesse for dragtpuljen. Vi skal ikke nødvendigvis arbejde tematisk ved møderne; men følgende emner/målsætninger/ideer for projekter er blevet foreslået:

- standardisering af termer indenfor klædedragt og stoffer med henblik på søgning i databaser
- udstillingsteknik
- at søge at udvide dragtsamarbejdet på tværs af landegrænser ved for eksempel at placere et møde på Kulturen i Lund, hvor vi kunne høre om arbejdsmetoder med historiske dragter generelt - og konkret udstillings/forskningsarbejde hinsidan
- oprettelse af forum for hjælp og inspiration til dragtkopi/rekonstruktion - herunder forhandlerlister og lister over gode syersker etc.
- fælles publikation med historiske snitmønstre

Medlemmerne må gerne komme med synspunkter til disse emner. Eventuelt melde sig med et indlæg. Næste møde i dragtpuljen bliver et to-dages forårsmøde 28. og 29. marts, 2001 på henholdsvis Søllerød Museum og Amalienborg Museet, hvor puljen bliver præsenteret for

udstillingerne "Tid, tøj og kvinder" og "Prinsessekjoler". Desuden fortsættes temaet om brugen af dragtrekonstruktion og -kopi i museerne. Endeligt program foreligger endnu ikke.

Hvis du har et indlæg til mødet, så kontakt venligst undertegnede snarest muligt og gerne inden jul.

Gerne på e-mail: tem@dengamleby.dk. Angiv indlæggets titel og varighed. Oplys også om du skal bruge diasfremviser eller andre hjælpemidler.

Tilmeldingsfrist for deltagelse i mødet 10. marts, 2001.